

УДК 81'243:378.147

КОМПЛЕКСНЫЙ КОММУНИКАТИВНЫЙ ПОДХОД К ТЕСТИРОВАНИЮ

Статкевич Е. К.

У статті розглядається комунікативний підхід до тестування. Визначаються типи тестів та тестові формати. Встановлюються етапи складання тестів.

Ключові слова: комунікативний підхід, типи тестів, тестові формати, етапи складання тестів.

В статье рассматривается комплексный коммуникативный подход к тестированию. Определяются виды тестов и тестовые форматы. Устанавливаются этапы составления теста.

Ключевые слова: коммуникативный подход, виды тестов, тестовые форматы, этапы составления теста.

The article describes complex communicative approach to testing. The types of tests and test formats are distinguished. The test construction stages are defined.

Key words: communicative approach, types of tests, test formats, test construction stages.

Тестирование является одной из эффективных форм контроля и оценки результатов обучения, которая несколько десятилетий применяется в западной методике преподавания и активно входит в практику высших учебных заведений Украины в последнее время. Возрастает потребность в специалистах, владеющих разговорной речью, а также подготовленных для работы с литературой и различной документацией на иностранном языке. Это способствует значительным изменениям в практике обучения иностранным языкам, где доминирующим становится коммуникативный подход, при котором уже с первого занятия студентов обучают общению на иностранном языке.

Цель данного исследования – изучить особенности комплексного коммуникативного подхода к тестированию и найти практическое применение в технических вузах.

Анализ последних достижений. Украинские и российские методисты, такие как Е. Дорошенко, О. В. Кмить, В. А. Коккота, А. Кристальюк, Л. Пасько, Т. К. Меркулова, С. Ю. Николаева, Е. П. Петрашук, Г. В. Рогова, Т. И. Чусова, Н. А. Шпак и зарубежные исследователи Л. Чарльз Олдерсон, Ллайл Ф. Бахман, Анни Браун, Роберт Ладло, Тим Мак Намара и др. рассматривают проблему тестирования как метода контроля учебных достижений учащихся.

В 70-80-е годы в историю тестирования вошел коммуникативный подход, занявший лидирующее место. Целью тестирования стала проверка владения иностранным языком как средством общения. Данный период положил начало развитию теории коммуникативного тестирования, которая к настоящему моменту все более совершенствуется. Начиная с 80-х годов, теория коммуникативного тестирования активно развивается и становится доминантной. Она характеризуется новым осмыслением объектов тестового контроля, новыми подходами к разработке тестов. Одним из лидирующих становится интерактивный подход к тестированию. Основная компетенция данного подхода - идея о взаимосвязи между составляющими процесса иноязычной коммуникации в реальных условиях и во время выполнения заданий теста, а также между компонентами теста и взаимодействии между составляющими процесса тестирования [3, с. 183].

Изложение основного материала исследования. В методике преподавания иностранного языка тест рассматривается с точки зрения его структурных элементов. Основной единицей теста выделяют тестовое задание. За основу определения понятия "тестовое задание" возьмем формулировку В. А. Коккоты, характеризующую тестовое задание как минимальную единицу теста, которая

предусматривает определенную вербальную или невербальную реакцию тестируемого [2, с. 274].

Рассмотрим основные подходы к классификации тестов, которые были предложены в работах таких западных исследователей, как Л. Чарльз Олдерсон, Ллайл Ф. Бахман, Анни Браун, Роберт Ладо, Тим Мак Намара и др.

Так, например, Тим Мак Намара дает такую классификацию:

- тесты (учебных) достижений (achievement tests), направленные на определение прогресса учащегося в конце определенного этапа обучения (семестр, учебный год, и т.д.);

- тесты общего владения иностранным языком (proficiency tests), выявляющие потенциальные возможности тестируемых студентов;

- тесты на выявление способностей изучения иностранного языка (progress tests), которые помогают определить степень владения изученным материалом;

- тесты распределения (placement tests), целью которых является оценка уровня языковой компетенции тестируемых для распределения их по группам обучения (классам) или исключения из них, поэтому основу теста составляет изученный ранее материал;

- диагностические тесты (diagnostic tests), которые призваны определить сферы, в которых ученик испытывает трудности [4, с. 75].

Согласно Г. В. Барабановой, тесты разделяется с точки зрения их функций - контроля и понимания. Основу ее классификации составляет традиционный подход зарубежных методистов. Так, к контролирующим тестам она относит тесты общего владения языком (Proficiency Tests), тесты достижений (Achievement Tests), тесты способностей (aptitude tests) и диагностические тесты (Diagnostic Tests) [1, с. 231].

Большинство российских исследователей (В. С. Аванесов, И. А. Данилов, И. У. Койда, И. И. Тихонов и др.) выделяют два основных вида тестов:

- открытые (конструируемые), задания, которых составлены так, чтобы в них был сформулирован единственный правильный ответ в виде слова, фразы, цифры, символа, графика и т.д.

- закрытые (выборочные или альтернативные), которые содержат:

- а) задания с противоречивым ответом оценки правильности данного суждения (да-нет, верно-неверно, правильно-ложно и т.д.);

- б) задания, требующие подбора подходящего ответа (нужное подчеркнуть);

- в) задания, составленные по типу парного ответа;

- г) задания с множественными выборами ответов, состоящие из утверждения или вопроса и нескольких ответов, из которых только один правильный, а остальные неточные, неполные или неправильные [3, с. 184].

В рамках каждого вида тестов выделяют тестовые форматы, определяющие следующие характеристики теста: длина теста, количество и тип разделов, контролируемые умения и навыки, тестовые единицы, задания и их количество, предполагаемые ответы тестируемых. Западная методика оперирует, как правило, такими разновидностями форматов:

- 1) множественный выбор (multiple choice);

- 2) альтернативный выбор (True/False; Yes/No);

- 3) подбор пар (matching);

- 4) перенос информации (information transfer);

- 5) перестановка в логическом порядке (ordering tasks);

- 6) редактирование (editing);

- 7) заполнение пропусков (gap-filling);

- 8) клоуз (cloze);

- 9) С - тест;

- 10) краткие ответы.

По мнению Себро О. Ю., виды тестов с учетом основных тестовых форматов классифицируются по принципу объективности, в соответствии с которым выделяют:

- а) объективные тесты (тест множественного выбора, тест альтернативного выбора, подбор пар, перенос информации, перестановка в логическом порядке, редактирование);

- б) субъективные тесты (заполнение пропусков, клоуз-тесты, С-тесты, тесты кратких ответов).

Выбор тестового формата определяется целью проведения тестирования на основе анализа и учета преимуществ и недостатков данного вида теста [3, с. 185].

Проанализировав работы таких исследователей, как А. П. Петрашук, И. А. Данилов, И. И. Тихонов и др., можно определить основные этапы разработки теста:

- 1) точное определение материала, включаемого в тестовые задания;
- 2) выбор соответствующей формы теста;
- 3) расчет времени на проведение теста;
- 4) анализ тестовых заданий с точки зрения их правильности;
- 5) организация тестовых заданий по принципу увеличения сложности.

Составленный тест анализируется на предмет соответствия основным требованиям к его качеству:

- надежности (стабильность результатов одного и того же теста при его проведении в одинаковых условиях при наличии тех же самых тестовых заданий);
- валидности (измерение тестом именно тех навыков и умений, контроль которых был предусмотрен);
- практичности (простота в понимании заданий и содержания теста, организации и проверке результатов);
- аутентичности (соответствие теста параметрам речевой ситуации реального общения на изучаемом языке) [3, с. 186].

В условиях коммуникативного обучения иностранным языкам в ХНТУ наиболее целесообразным представляется комплексный подход к тестированию. В ходе тестирования студенты должны продемонстрировать умение использовать языковые (грамматические, лексические, фонетические), лингвострановедческие знания во всех видах речевой деятельности (говорении, чтении, аудировании, письме).

Учитывая все эти факторы, были разработаны итоговые тесты с комплексными тестовыми заданиями для студентов 2 курса специальности "Транспортные технологии", "Автомобильный транспорт", "Инженерная механика", "Машиностроение", "Химическая технология", такие как *Read the text below without a dictionary. Choose the correct answers to the questions given below, Read the text below without a dictionary, try to guess its content and choose the best word (a, b or c) to complete each space in the text, Read the text below without a dictionary. Match choices (A-H) to (1-5). There are three choices you don't need to use, Complete the following sentences choosing only one proper answer. Base your choice on the information from the text, Agree or disagree with the following statements, Use the words from the word bank to fill in the blanks.* Предложенные задания позволяют определить уровень овладения иностранным языком и находят практическое применение на экзаменах.

Таким образом, регулярное использование различных видов тестов на занятиях в технических вузах приводит к повышению интереса студентов к изучению английского языка, тем самым повышая результативность и качество обучения. Комплексные тесты, направленные на проверку нескольких языковых и речевых навыков, считаются сегодня наиболее актуальными. Такие тесты приближают тестируемого к реальной ситуации общения.

В процессе дальнейшего исследования целесообразно продолжать накапливать банк тестовых заданий, так как тесты являются не только формой контроля знаний, но и служат средством диагностики трудностей языкового материала, способом прогнозирования успешности обучения студентов.

Литература

1. Барабанова Г. В. Когнитивно-коммуникативные аспекты обучения профессионально-ориентированному чтению в неязыковом вузе / Г. В. Барабанова. – Симферополь: Таврия, 2003. – 284 с.
2. Коккота В. А. Лингво-дидактическое тестирование: [научно-теоритическое пособие] / В. А. Коккота. – М.: Высшая школа, 1989. – 362 с.
3. Себро О. Ю. Тестирование в обучении английскому языку студентов ТПУ / О. Ю. Себро, Л. В. Бескровная // Молодой ученый. – 2009. – №6. – С. 183-188.
4. McNamara Tim. Language Testing / Tim McNamara. – Oxford: Oxford University Press, 2000. – 140 p.

УДК 378.147:413.164

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ВНЗ

Тоцька Н. Л.

Стаття досліджує проблеми комунікації студентів технічних університетів щодо підвищення рівня культури професійного мовлення, що передбачає формування творчої особистості на сучасному етапі національно-культурного та державного розвитку України.

Ключові слова: проблеми комунікації, культура мовлення, професійне спілкування, творча особистість.

В статье исследуются проблемы коммуникации студентов технических университетов относительно повышения уровня культуры профессиональной речи, что предусматривает формирование творческой личности на современном этапе национально-культурного и государственного развития Украины.

Ключевые слова: проблемы коммуникации, культура речи, профессиональное общение, творческая личность.

The article examines the communication problems of technical universities students as for increasing the level of professional speaking culture which involves formation of creative personality at the modern stage of national, cultural, and state development of Ukraine.

Key words: communication problems, speaking culture, professional communication, creative personality.

На сучасному етапі національно-культурного та державного розвитку України особливої актуальності набуває гуманітаризація вищої технічної освіти, що передбачає формування творчої особистості. Однією з якостей духовно багатой і розвинутої людини, необхідної для професійної діяльності, є високий рівень міжкультурної комунікації. Державний статус української мови вимагає від її носіїв глибокого засвоєння мовленнєвих норм, підвищення рівня культури професійного мовлення. У навчально-виховній концепції вивчення української мови зазначається, що базова мовна освіта має забезпечити широке використання державної мови в усіх суспільно-виробничих сферах. Усвідомлення соціально-економічної ситуації в Україні, залежності її майбутнього від людей, здатних творчо вирішувати наявні проблеми, зумовлює необхідність реалізації одного з основних напрямків відродження вітчизняної освіти – підготовки кадрів до творчої професійної діяльності, що надає певності у збагаченні економічного, інтелектуального та духовного потенціалу суспільства. У світі нових технологій українське професійне мовлення має зайняти належне місце. Зокрема, його майбутнє залежить і від оновлення професійної мовленнєвої освіти, розбудованої на засадах українознавства. Як інтегральна дисципліна, українознавство відокремлює у мовній освіті світоглядний принцип формування національно мовної картини світу, а отже, забезпечує різноманітність вияву національних культур. Однозначність використання понятійного апарату в різноманітній професійній діяльності базується на соціально-економічній та демографічній стабільності держави й водночас сприяє формуванню міжкультурної комунікації. Науково-технічний прогрес, перебудова соціально-економічної й політичної системи в Україні вимагають від фахівців певної галузі не тільки знання свого фаху, а й високого рівня володіння мовленням.

Аналіз досліджень: Л. Барановської [1, с. 24], Л. Головатой [2, с. 21] В. Михайлюк [3, с. 20], Г. Онкович [4, с. 23], Т. Рукас [6, с. 20], які вивчали культуру мовлення студентів-нефілологів, свідчить, що питання формування міжкультурної комунікації студентів технічного ВНЗ не було предметом всебічного вивчення. Усе це свідчить про впровадження невідкладних заходів для зміни ситуації, що склалася. Саме тому сучасний етап навчання характеризується підвищеним інтересом до розробки проблем комунікативності мовлення як комунікативного витвору вищого порядку. В

умовах університетського навчання низький рівень сформованості комунікативних умінь та навичок зумовлює в багатьох студентів неспроможність адекватно сприймати, об'єктивно оцінити та засвоїти необхідний мінімум науково-навчальної інформації. Як свідчить практика, деякі з них не володіють елементарними прийомами опрацювання наукового тексту, намагаються механічно завчити прочитане або почуте. У результаті цього в них формується розрізнені, несистематизовані, поверхові та неміцні знання, що не забезпечують цілісного уявлення про предмет наукового пізнання.

Метою дослідження є теоретичне опрацювання навчальної системи, спрямованої на формування мовлення студентів технічного університету на комунікативно-діяльнісній основі. Відповідно до мети завданням дослідження є аналіз впливу українського мовлення на розвиток особистості студента, його інтелектуальних та моральних якостей.

Методологічною основою є провідні положення праць вітчизняних та зарубіжних учених про комунікативні якості мовлення.

Методологічними орієнтирами слугувало усвідомлення ролі українського мовлення у національно-культурному та державному відродженні України. Сучасне життя має суспільний запит на виховання творчої особистості, здатної, на відміну від людини-виконавця, самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення. Розглядати історію українців та української мови треба у просторі і часі, в межах світової цивілізації, що забезпечує достовірність наукових тверджень. Коли йдеться про виникнення української мови як мови нашої нації, то слід зазначити, що національна мова – це не тільки спільна для всієї нації літературна мова, але й мова народна, часом з досить помітними діалектними відмінностями. Кожний народ – творець своєї рідної мови. Для українців рідна мова – мова нашої нації, мова предків, яка поєднує нас між собою і попередніми поколіннями, їхнім духовним надбанням. Недаром учені твердять, що словник – це те, що народ знає про світ, а граматику – це те, як він про цей світ говорить. Тому й зрозуміло, що народ, який не усвідомлює значення рідної мови, її ролі в розвитку особистості, не плаче її, не може розраховувати на гідне місце у суцвітті народів. Занепад рідної мови є наслідком духовного зuboжіння народу. Ставлення до рідної мови є свідченням національної свідомості і рівня культури народу, його цивілізованості. Воістину справедливі слова О.Гончара: "Той, хто зневажливо ставиться до рідної мови, не може й сам викликати поваги до себе".

Сучасна українська літературна мова виконує різноманітні суспільні функції – комунікативну, культурноносну тощо. Комунікативна функція полягає у тому, що мова використовується для спілкування, інформаційного елемента між членами суспільства, бо як писав А де Сент-Екзюпері, найбільша розкіш у світі – це "розкіш людського спілкування".

Спілкування – найважливіша функція мови. Це робить її універсальним засобом обміну інформацією, передачі інформації у просторі і часі. Комунікативній функції підпорядковані інші її функції, зокрема експресивна. Полягає вона в тому, що саме завдяки мові ми виражаємо свій внутрішній світ, репрезентуємо себе тим, з ким спілкуємося. "Говори – і я тебе побачу", – стверджували античні мудреці. Людина, що досконало володіє мовою, найкраще може себе показати, розкрити свій духовний світ [5, с. 40].

Мовна освіта повинна бути складовою частиною фахової підготовки майбутніх спеціалістів і впливати на соціальне становище та суспільний престиж набутої професії. Майбутнім фахівцям мова потрібна не як сукупність правил, а як картина світобачення, засіб культурного співжиття у суспільстві, самоформування і самовираження особистості кожного.

Розвій духовної культури соціуму, піднесення вартості української мови, вихід її на міжнародну арену як мови суверенної держави залежить від багатьох чинників, передусім від функціонування суспільно престижної форми національної мови – літературної мови – у професійній сфері. Акцент переноситься з традиційної настанови – засвоєння відомостей про літературні норми усіх рівнів мовної ієрархії – на формування навичок професійної комунікації, на розвиток культури мови, мислення і поведінки особистості. Говорячи про комунікативне спрямування в навчанні мови, слід докладніше спинитися на понятті мовленнєвого спілкування або комунікації. Мовленнєве спілкування – це мотивований живий процес взаємодії співрозмовників,

що спрямований на реалізацію конкретної цільової настанови і здійснюється на основі зворотнього зв'язку в конкретних видах мовленнєвої діяльності. Спілкування здійснюється між багатьма, кількома або двома співрозмовниками, що взаємно виявляють свою активність. Формою спілкування є мовленнєва поведінка, а змістом – мовленнєва діяльність.

Потреба у комунікації разом із потребою в діяльності, праці є визначальною у становленні особистості, тому основи розвитку мовлення студентів технічних вишів полягають у виявленні соціальних рис (культура, віра, політичні переконання, розумова діяльність), розвиткові особистих якостей (відчуття та сприймання). У формуванні мовлення важливе значення мають мотиви навчання: суспільно-політичні; професійно-ціннісні; соціального престижу; комунікативні; поваги до викладача; мотиви, що зумовлені потребою самовиховання. Для формування професійно зумовленого мовлення студентів потрібні активні зусилля усіх викладачів. Підхід до навчання комунікативних якостей повинен базуватися на концептуальній zasadі, яка передбачає не тільки пізнання життя народу в мові, а й відновлення віками надбаних, а потім утрачених багатств української культури й рідної мови. Адже ставлення студента до державної мови свідчить і про його культурний рівень, і про його громадянськість. Інакше й бути не може, бо мова втілює в собі духовні скарби народу, а її знання, заглиблення в потаємну семантику слова і прагнення до удосконалення свого виявлення свідчить про небайдужість студента до минулого, сучасного й майбутнього українського народу.

Значення для студента технічного університету того чи іншого мотиву залежить від багатьох чинників: віку студента, рівня його вихованості; розумових здібностей та інтелектуального розвитку; суспільних, соціальних умов, у яких проходить навчання; від оточення; професійної майстерності викладача; соціальної перспективи навчання. Лише за умов реалізації достатньої мотивації навчальної діяльності можна отримати позитивні результати. Не випадково мотивації навчання є одним із засобів інтенсифікації навчального процесу.

Справжнього фахівця характеризує широта світогляду, знання історії свого народу, розуміння проблем сучасності, чіткості громадської позиції, оскільки інтереси будь-якого спеціаліста, якщо він є інтелігентною людиною, не обмежуються вузькими фаховими рамками. Перетворення, що відбуваються в соціально-економічному та культурному житті України, зумовлюють орієнтацію системи вищої технічної освіти на творчо обдаровану особистість, на розвиток її індивідуальних здібностей, формування потреби в постійній міжкультурній комунікації, удосконаленні та самоосвіті.

Студенти технічного вишу повинні виховуватися українською мовою на усіх рівнях освіти, тільки тоді вони будуть пропагувати державну мову, використовувати знання про Україну та її народ в усіх сферах суспільно-виробничого життя і поширювати у світі через міжмовні, міжкультурні контакти.

Література

1. Барановська Л. Формування культури мови студентів аграрного вузу (на матеріалах навчання з дисципліни "Ділова українська мова"): автореф. дис. пед. наук/ Л. Барановська. – К., 1995. – 24 с.
2. Головата Л. Формування професійного мовлення у студентів факультету фізичного виховання: автореф. дис. пед. наук/ Л. Головата – Тернопіль, 1997. – 21 с.
3. Михайлюк В. Формування культури ділового мовлення у студентів аграрного вузу (на матеріалах спеціальностей "Облік і аудит" та "Менеджмент організацій"): автореф. дис. пед. наук/ В. Михайлюк. – К., 1999. – 20с
4. Онкович Г. Теоретичні основи використання засобів масової інформації у навчанні української мови студентів-нефілологів: автореф. дис. пед. наук/ Г. Онкович. – К., 1995. – 23 с.
5. Пентиліук М. І., Гайдаєнко І. В. Генетичні і функціональні особливості української мови/ Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 31. – Херсон: Вид-во ХДПУ, 2002. – с. 40.
6. Рукас Т. Формування культури ділового мовлення в майбутніх інженерів: автореф. дис. пед. наук/ Т. Рукас. – К., 1999. – 20 с.

УДК 811:111+378.147

К ВОПРОСУ ОБ ОБУЧЕНИИ АУДИРОВАНИЮ В ТЕХНИЧЕСКОМ ВУЗЕ

Якушенко И. А.

У статті розглядається питання щодо ефективної організації навчання аудіюванню для професійних цілей студентів технічного ВНЗ та пошуку методичних прийомів, спрямованих на формування аудитивних умінь студентів як частини комунікативної компетенції в умовах оптимізації та інтенсифікації навчального процесу. Викладені теоретичні положення проілюстровано практичним застосуванням.

***Ключові слова:** навчання аудіюванню, методичні прийоми, аудитивні уміння, комунікативна компетенція, оптимізація та інтенсифікація навчального процесу.*

В статье рассматривается вопрос об эффективной организации обучения аудированию для профессиональных целей студентов технического вуза и поиска методических приемов, нацеленных на формирование аудитивных умений студентов как части коммуникативной компетенции в условиях оптимизации и интенсификации учебного процесса. Изложенные теоретические положения проиллюстрированы практическим применением.

***Ключевые слова:** обучение аудированию, методические приемы, аудитивные умения, коммуникативная компетенция, оптимизация и интенсификация учебного процесса.*

The article highlights the effective organization of listening skills training for specific purposes of students at the technical university and the search of methodological techniques aimed at developing students' listening skills as a part of communicative competence in optimization and intensification of the learning process. Theoretical considerations are illustrated with the practical application.

***Key words:** listening skills training, methodological techniques, listening skills, communicative competence, optimization and intensification of the learning process.*

Быстрые изменения и инновации в современном обществе выдвигают новые требования к будущему специалисту. На сегодняшний день, он должен быть не только высококвалифицированным, но также и профессионально мобильным, то есть уметь быстро и успешно переключаться на другую деятельность или менять вид труда. Количество и качество информации, особенно на английском языке, необходимой обучающимся, стремительно растёт. Таким образом, иностранный язык рассматривается как необходимый компонент в сложной, многоуровневой структуре обучения.

Критерием эффективности системы образования любого государства становится то, насколько эта система выполняет социальный заказ общества. Процесс получения высшего образования не должен сводиться только к присвоению и потреблению знаний, но и к их производству. Соединить трансляцию знаний и опыта с их порождением, производством и преобразованием является насущной потребностью и задачей высшей школы [2, с. 47].

Основными навыками речевой деятельности в процессе обучения иностранному языку является чтение, письмо, говорение и аудирование. Все виды речевой деятельности очень тесно связаны между собой и взаимозависимы, однако степень этой взаимосвязи зависит от цели обучения иностранному языку и от количества часов, отведенных на достижение этой цели [2, с. 47]. Не секрет, что в высшей школе обучение переводу и чтению зачастую преобладает над остальными видами деятельности. Но мы согласны с утверждением З. А. Клочкиной, которая отмечает, что "... усвоение иностранного языка и развитие речевых навыков осуществляется главным образом через слушание. Поэтому аудирование должно быть развито лучше других умений, но на деле аудирование вызывает наибольшие трудности" [3, с. 266].

Несмотря на многочисленное количество научных работ, посвященных проблеме обучения аудированию (Е. И. Исенина, Н. В. Елухина, И. А. Зимняя,

И. А. Дехерт, А. В. Гаврилова, О. А. Обдалова, В. А. Яковлева, И. Л. Бим, Н. И. Гез и др.) до сих пор ведется теоретический поиск оптимальной технологии обучения аудированию иноязычной речи в условиях неязыкового вуза.

Таким образом, актуальность данной статьи обуславливается важностью умения аудирования как части коммуникативной компетентности с целью применения этого умения в условиях реальной профессиональной деятельности и необходимостью обеспечить его формирование в процессе обучения студентов образовательно-квалификационного уровня "Бакалавр" в условиях технического вуза.

Целью нашего исследования является анализ видов аудирования, определение наиболее эффективных видов при обучении для профессиональных целей студентов технического вуза, этапизации обучения аудированию и выделение основных критериев отбора аудиоматериала.

Аудирование иноязычной речи является одним из наиболее трудных для овладения видов речевой деятельности, так как аудирование – это активный речемыслительный процесс, во время которого происходит напряженная работа всех психических и умственных механизмов по восприятию звучащей речи, перцепции получаемой в звуковой форме информации, ее узнавание, интерпретация и понимание смысла [5, с. 201].

Согласно рабочей программы учебной дисциплины "Иностранный язык" для студентов образовательно – квалификационного уровня "Бакалавр" в техническом вузе, одним из требований является овладение студентом умением поиска и анализа информации при работе с аудио и видеоматериалами, что подразумевает сформированность навыков восприятия текстов профессионального содержания на слух. Поэтому, в условиях недостаточного количества аудиторных часов, нехваткой методических пособий и разработок по аудированию специализированных текстов необходимо оптимизировать и интенсифицировать процесс обучения аудированию как самостоятельного вида речевой деятельности.

Мы согласны с утверждением Н. Н. Николаевой, что сущность профессионально-ориентированного обучения аудированию заключается в формировании умений восприятия и понимания высказывания собеседника на иностранном языке, порождаемого в монологической форме или в процессе диалога в соответствии с определенной реальной профессиональной сферой и рабочей ситуацией. Аудирование может выступать и как цель обучения (перцепция и интерпретация англоязычной речи на слух с последующим анализом полученной информации и ее использованием), и как средство обучения/самообучения (аудио и видео материалы используются студентами в качестве источника информации при подготовке творческих заданий), и как средство контроля/самоконтроля знаний изученного лексико-грамматического материала на завершающем этапе работы с ним [5, с. 202].

В методике обучения иностранным языкам существует большое количество классификаций аудирования по видам. Различия между этими классификациями основаны на том, что в их основу положены различные критерии и цели обучения. Согласно Л. Ю. Кулиш, в зависимости от полноты понимания информации различаются три вида аудирования: выяснительное (получение определенной, необходимой аудитору информации), ознакомительное (не предполагает специальной установки на обязательное последующее использование извлеченной информации) и деятельное (подробное улавливание и запоминание информации для последующего обязательного воспроизведения) [1, с. 136].

Важным также представляется различение коммуникативного аудирования как вида речевой деятельности (ВРД) (Communicative Listening) и учебного аудирования (Guided Listening). Communicative Listening включает следующие виды аудирования: skim listening – аудирование с пониманием основного содержания; listening for detailed comprehension – аудирование с полным пониманием; listening for partial comprehension – аудирование с выборочным извлечением информации; critical listening – аудирование с критической оценкой. Учебное аудирование (Guided Listening) подразделяется на intensive – интенсивное и extensive – экстенсивное аудирование [4, с. 3].

Несмотря на разнообразие видов аудирования, необходимо помнить, что наряду со специфичными навыками и умениями при овладении этим видом, есть и общие для всех видов механизмы аудирования (вероятностное прогнозирование, речевой слух, память, артикулирование).

Существует огромное разнообразие источников, способствующих развивать аудитивные умения. На практических занятиях мы используем микротексты профессиональной направленности и диалоги. При анализе содержания аудиотекстов мы обращаем внимание на следующие критерии: аутентичность источников; функциональная, стилистическая и жанровая соотнесенность с приобретаемой специализацией; представленность образцов монологической и диалогической речи и обязательно принимается во внимание речевой опыт студентов.

Необходимо отметить, что любая работа над аудиотекстами включает в себя три этапа:

- 1) мотивационно-побудительный (установка, мотив и цель);
- 2) аналитико-синтетический (восприятие и переработка текста);
- 3) исполнительный (понимание) [5, с. 204].

Каждому этапу соответствует свой набор заданий: 1) до прослушивания; 2) во время прослушивания; 3) после прослушивания [6, с. 126].

Так как на первом этапе происходит актуализация имеющихся знаний, поэтому мы используем следующие виды упражнений: *посмотрите внимательно на изображения перед прослушиванием текста и спрогнозируйте, о чем будет текст; подумайте о словах, которые вы возможно услышите; дайте ответы на вопросы; проанализируйте заглавие текста.*

На втором этапе происходит контакт студентов с аудиотекстом, с новой информацией. Аудиотекст предъявляется два раза. Студенты выполняют следующие упражнения: определите верные / неверные утверждения; заполните пропуски в тексте (диалоге); заполните таблицу; выполните задания с множественным выбором ответа; дайте ответы на специальные вопросы. Количество упражнений варьируется в зависимости от поставленной учебной цели, объема текста и уровня развития аудитивных умений студентов.

На третьем этапе полученная студентами информация перерабатывается, переосмысливается и используется для дальнейшего развития коммуникативных умений.

На кафедре иностранных языков Херсонского национального технического университета преподаватели уделяют огромную роль обучению аудированию. На практических занятиях у студентов 1 – 2 курсов технических, экономических специальностей развиваются аудитивные умения с помощью применения методически разработанных приемов и систем упражнений. Систематическое использование разных видов аудирования, соблюдение его этапов обучения, корректный отбор аудиоматериала способствует достижению учебных целей.

Таким образом, можно утверждать, что методически корректная организация эффективного обучения аудированию в техническом вузе, принимая во внимание особенности обучения и градации трудностей этого вида речевой деятельности, способствует сформированности навыков восприятия текстов профессионального содержания на слух у студентов в условиях оптимизации и интенсификации процесса обучения.

Литература

1. Демьяненко М. Я. Основы общей методики обучения иностранным языкам (англ. мова): [пособ. для студ. вузов] / М. Я. Демьяненко, К. А. Лазаренко, С. В. Мельник. – Киев: Вища школа, 1997. – 255 с. – Библиогр.: С. 249–252.
2. Еремина Н. Опыт лингвокоммуникативной подготовки студентов неязыковых специальностей [Текст] / Н. Еремина, О. Кабанова, Г. Терехова // Вестник Оренбургского государственного университета: [сборн. статей]. – 2015. – №2. – С. 177.
3. Елухина Н. Основные трудности аудирования и пути их преодоления / Н. Елухина // Леонтьев А. А. Общая методика обучения иностранным языкам: [пособ. для студ. вузов]. – М.: Русский язык, 1991. – С. 358.
4. Загоруйко Н. Инновационные стратегии аудирования как условие оптимизации иноязычного образовательного процесса / Н. Загоруйко // Английский язык. Все для учителя! – 2016. – № 2. – С. 2–8.
5. Николаева Н. Особенности обучения аудированию профессиональных текстов на английском языке в техническом вузе [Текст] / Н. Николаева // Вопросы современной науки и практики: [сборн. статей]. – 2015. – №3(57). – С. 201–208.
6. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам (англ. мова): [пособ. для студент. педвузов и учителей] / Е. Н. Соловова. – М.: Просвещение, 2006. – 239 с. – Библиогр.: С. 237–238.